

აქტინომეტრული დაკვირვებანი მთა ყანობილზე

შ. ჩხაიძე

მთა ყანობილზე, ზღვის დონედან დაახლოებით 1700 მეტრის სიმაღლეზე, 1936 წლის იანვრიდან დაიწყო აქტინომეტრული დაკვირვება Michelson-ის აქტინომეტრის საშუალებით. დაკვირვება წარმოებს რეგულარულად, საერთაშორისო პროგრამით გათვალისწინებულ ვადებში. ამ ვადებს განსაზღვრავს მზის სიმაღლე ჰორიზონტიდან. ეს სიმაღლეები შემდეგია 11°3, 14°3, 19°3, 30°0, 41°8. მათ შეესაბამება ჰაერის მასების შემდეგი რაოდენობანი: 5.0, 4.0, 3.0, 2.0 და 1.5. გარდა ამისა დაკვირვება ხდება აგრეთვე ქვეშარტულად.

აქტინომეტრის (№ 18257) გადაწყვენი კოეფიციენტი 1936 და 1937 წლების განმავლობაში ორჯერ იყო შემოწმებული თბილისის გეოფიზიკური ობსერვატორიის კომპენსაციურ პირველიომეტრთან (№ 209) შედარების საშუალებით.

ქვემოთ ჩვენ მოგვყავს 1936 და 1937 წლების განმავლობაში მიღებული დაკვირვებითი მასალა.

ცხრ. I შეიცავს ცალკეულ თარიღებისათვის და ჰორიზონტიდან მზის სხვადასხვა სიმაღლისათვის მზის რადიაციის დაძაბულობის მნიშვნელობებს, $gr\ cal/cm^2\ min$ -ში გამოხატულთ Angström-ის სკალით.

I_{12} და I'_{12} ნიშნავს რადიაციის დაძაბულობას შუადღისას მზის სხივების მართობ და ჰორიზონტულ ზედაპირებზე, შესაბამისად. შარავანდედის შეფასება მოცემულია გ. ტიხოვის სკალით, რომლის მიხედვით უშარავანდედო ცა «0»-ით ხასიათდება. ცის ფერის შეფასება წარმოებს ექვსსაფეხურიანი სკალით: «0» შეესაბამება სრულიად თეთრ ცას, ხოლო «5» — მუქ ლურჯ ფერისას. ცის ფერის შეფასება ხდება მზის ვერტიკალში, მზისაგან 30°—90°-ით დაშორებით.

ცხრ. II-ში მოყვანილია მზის რადიაციის დაძაბულობის მაქსიმალური და საშუალო თვიური სიდიდეები, რომელნიც I_{12} -ის მნიშვნელობათა საფუძველზე არიან გამოთვლილნი.

აქტინომეტრულ დაკვირვებებს მთა ყანობილზე შ. ჩხაიძე და გ. ორაგველიძე აწარმოებენ.

აპრილი, 1938.

ცხრილი I TABLE

თარიღი Date	h _☉ m	Ante meridiem					Post meridiem					I ₁₂	I ₁₃	მარჯვენა Nimbus	ცის ფერი Sky colour		
		11 ⁰ 3	14 ⁰ 3	19 ⁰ 3	30 ⁰ 0	41 ⁰ 8	41 ⁰ 8	30 ⁰ 0	19 ⁰ 3	14 ⁰ 3	11 ⁰ 3						
		5.0	4.0	3.0	2.0	1.5	1.5	2.0	3.0	4.0	5.0						
1937 X	2	0.97	1.09	1.15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	3	—	—	—	—	1.37	1.42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.41	0.96	1	3	—	
	8	0.87	0.97	1.15	1.22	1.45	1.49	—	—	—	—	—	1.49	1.01	1	4	4
	9	0.83	0.93	1.12	1.29	1.42	1.47	1.30	1.13	0.97	0.86	—	1.44	0.97	3	3	3
	10	0.91	1.02	1.17	1.38	—	—	—	—	—	—	—	1.44	0.90	1	4	4
	11	—	—	—	1.25	—	—	—	—	—	—	—	1.39	0.92	4	3	3
	14	—	—	—	1.35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.33	0.82	2	3	3
	20	—	—	1.12	1.31	—	—	—	—	—	—	—	1.37	0.85	2	3	3
	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.29	0.78	3	3	3
28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.33	0.76	1	4	4	
31	—	—	1.16	—	—	—	—	—	—	1.10	1.04	—	—	—	—	—	
XI	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.37	0.75	1	4	4	
	6	—	1.08	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	7	—	—	1.11	1.29	—	—	1.27	1.17	1.10	—	1.31	0.69	2	4	4	
	8	—	—	1.19	1.32	—	—	1.42	—	—	—	—	—	—	—	—	
	9	—	—	1.17	1.33	—	—	1.38	1.13	—	—	1.35	0.71	2	4	4	
	10	—	—	1.12	1.32	—	—	1.35	1.20	1.15	1.03	1.37	0.71	1	5	5	
	12	—	—	1.16	1.34	—	—	1.33	1.22	—	—	1.35	0.69	2	4	4	
	13	0.91	1.02	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.27	0.63	2	3	3
	17	0.89	1.00	1.22	—	—	—	—	—	—	—	—	1.26	0.62	2	3	3
19	—	—	1.12	—	—	—	—	—	—	—	—	1.33	0.65	1	4	4	
20	—	—	1.13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
XII	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	4	1.14	1.14	—	—	—	—	—	—	—	—	1.33	0.59	0	4	4	
	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1.29	0.56	3	4	4	
	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	12	—	1.15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	28	—	1.10	1.21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	30	—	—	1.21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
31	—	—	1.16	—	—	—	—	—	—	—	—	1.33	0.56	2	4	4	

ცხრილი II TABLE

1936

თვეები Months	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
პირდაპირი რადიაციის დაძაბულობის საშუალო მნიშვნელობა Mean value of radiation intensity	1.45	1.45	1.47	1.44	1.47	1.47	1.36	1.39	1.45	1.45	1.35	1.33
პირდაპირი რადიაციის დაძაბულობის მაქსიმალური მნიშვნელობა Maximum of radiation intensity	1.50	1.48	1.52	1.48	1.48	1.53	1.43	1.48	1.49	1.49	1.42	1.37

1937

პირდაპირი რადიაციის დაძაბულობის საშუალო მნიშვნელობა Mean value of radiation intensity	1.31	1.41	1.44	1.44	1.46	1.45	1.38	1.37	1.47	1.39	1.33	1.34
პირდაპირი რადიაციის დაძაბულობის მაქსიმალური მნიშვნელობა Maximum of radiation intensity	1.31	1.44	1.53	1.48	1.51	1.49	1.45	1.48	1.55	1.49	1.37	1.38